

INTEGRATSIYALASHGAN DARSLARDA INTERFAOL
METODLARDAN FOYDALANISH

Urazova Guli Uringaliyevna

E-mail: urazovaguli02@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada integratsiyalashgan darslarni tashkil etishda interfaol metodlardan foydalanishning pedagogik ahamiyati yoritib berilgan. Integratsiyalashgan ta'lim orqali turlicha fanlar o'rtasidagi uzviy bog'liqlikni ta'minlash, o'quvchilarning bilim, ko'nikma va kompetensiyalarini rivojlantirish imkoniyatlari tahlil qilingan. Shuningdek, "Fanlar ko'prigi" metodi, "Bilimlar mozaikasi" metodi "Ranglarda bilimlar" kabi interfaol metodlarning integratsiyalashgan darslardagi samaradorligi ko'rib chiqilgan. Mazkur metodlardan maqsadli foydalanish o'quvchilarning darsdagi faolligini oshirish, mustaqil va ijodiy fikrlashini rivojlantirish hamda o'zlashtirilgan bilimlarni amaliy faoliyatda qo'llash imkoniyatlarini kengaytirishi asoslab berilgan.

Kalit so'zlar: integratsiyalashgan dars, "Bilimlar mozaikasi" metodi, interfaol metodlar, "Ranglarda bilimlar", "Fanlar ko'prigi", ijodiy fikrlash.

Abstract: This article explores the pedagogical significance of using interactive methods in the organization of integrated lessons. It analyzes the potential of integrated education to ensure interdisciplinary connections and to develop students' knowledge, skills, and competencies. Furthermore, the effectiveness of such interactive methods as the "Bridge of Subjects," "Knowledge Mosaic," and "Knowledge in Colors" in integrated lessons is examined. The study substantiates that the purposeful application of these methods enhances students' engagement in the learning process, fosters independent and creative thinking, and expands their ability to apply acquired knowledge in practical activities.

Keywords: *integrated lesson, “Knowledge Mosaic” method, interactive methods, “Knowledge in Colors,” “Bridge of Subjects,” creative thinking.*

Mamlakatimizda oliy ta’lim tizimini modernizatsiyalash hamda rivojlangan mamlakatlar ta’lim standartlari talablariga har tomonlama javob beradigan raqobatbardosh, kreativ fikrlovchi mutaxassiskadrlarni tayyorlashga qaratilgan o’qitish jarayonini takomillashtirish zaruratini yuzaga kelmoqda. Oliy ta’lim tizimini tubdan takomillashtirish, oliy ma’lumotli mutaxassislar tayyorlashning maqsadli yo’nalishlarini aniqlash, ayniqsa, oliy ta’lim tizimida o’quv-tarbiya jarayonini sifatli tashkil etish dolzarb hisoblanadi. 2022 — 2026 yillarga mo’ljallangan Yangi O‘zbekistonning Taraqqiyot strategiyasida oliy ta’lim sifatini oshirish va olim ta’lim qamrovini kengaytirish, davlat oliy ta’lim muassasalariga akademik va moliyaviy mustaqillik berish, salohiyatli oliy ta’lim muassasasini QS va TNE xalqaro reytinglariga kiritish, erkin va ijodiy fikrleydigan yoshlarni nufuzli xorijiy oliygohlarga o’qishga yuborish ko‘lamini ikki baravarga oshirish kabi muhim vazifalar belgilangan.¹

Integratsiyalashgan darslarning samaradorligini oshirishda interfaol metodlardan foydalanish va ularni dars jarayonida qo’llash muhim ahamiyat kasb etadi. Bunday noana’anaviy darslarda o’quvchi faqat tayyor bilimni qabul qilibgina qolmay, balki turli fanlarga oid nazariy bilimlarini o’zaro bog’laydigan va amaliy vaziyatlarda qo’llaydigan faol ishtirokchi sifatida namoyon bo’ladi. Shuning uchun ham, integratsiyalashgan darslarda an’anaviy interfaol metodlar bilan bir qatorda fanlararo bog’liqlikni bevosita ta’minlovchi yangi metodlardan foydalanish maqsadga muvofiqdir.

“Metodika” tushunchasi turli fanlarni o’qitish bilan ham bog’liklikda qo’llanilib, ma’lum sohani o’qitish jarayoni, mazmuni, qonuniyatlari,

¹ Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги “2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг Тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги ПФ-60-сонли Фармони // Ўзбекистон Республикаси Қонуни ҳужжатлар тўплами – Т.; 2022 – 6.23.

tamoyillari, shakl, metod va vositalari yig'indisini o'zida ifoda etadi. Pedagog olim A.M.Stolyarenkoning fikricha, "O'quv fanlarini o'qitish metodikasi ma'lum bir pedagogik vazifalarni hal etish bilan bog'liq metod, metodik usullar, vosita va tashkiliy chora-tadbirlar majmuidir".² Quyidagicha integratsiyalashgan darslarda qo'llab bo'luvchi metodlarni ko'rib chiqamiz:

"Fanlar ko'prigi" metodi. Metodda o'qituvchi darsga oid bitta umumiy mavzuni tanlaydi va ushbu mavzuni bir nechta fan nuqtayi nazaridan yoritadi. Masalan, "Fasllar" mavzusi ona tili, matematika va tabiiy fanlar bilan bog'lanadi. O'quvchilar yil fasllari haqida matn tuzadilar, fasllar mavzusiga oid masalalar tuzishadi va ularning tabiiy xususiyatlarini izohlaydilar. Shu tariqa o'quvchi bir mavzu doirasida turli fanlardan olgan bilimlarini yagona tizimga birlashtiradi.

"Bilimlar mozaikasi" metodi. Ushbu metodda mavzu bir nechta kichik guruhlariga ajratiladi. Har bir guruhdagi o'quvchilar mavzuning ma'lum bir qismini o'rganadi va keyinchalik o'zlarini o'rgangan bilimlarini boshqa guruhlar bilan birlashtiradi. Masalan, **"Suv — hayot manbai"** mavzusida birinchi guruh suvning tabiatdagi ahamiyatini, ikkinchi guruh suvni tejash usullarini, uchinchi guruh esa suv bilan bog'liq matematik masalalarni o'rganadi. Oxirida barcha guruhlarning ma'lumotlari umumlashtirilib, umumiy xulosa hosil qilinadi. Metodning asosiy jihati shundaki, o'quvchi o'z bilimini umumiy bilimning bir bo'lagi sifatida anglaydi.

² Столяренко А.М. С81 Психология и педагогика: Учеб.пособие для вузов. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. - 423 с. ISBN 5-238-00259-9

“Ranglardagi bilimlar” metodi. Bu metodda har bir fan ma’lum bir rang bilan belgilab qo’yiladi. Misol uchun, **ko‘k rang — matematika, yashil rang — ona tili, sariq rang — tabiiy fan.** O‘quvchilarga esa turli rangdagi topshiriqlar tarqatiladi. O‘quvchilar topshiriqlarni bajargach, javoblarni umumiy mavzu asosida birlashtiradilar. Masalan, “Yer” mavzusida yashil kartochkada yer haqida gap tuzish, sariq kartochkada yerdagi o‘zgarishlarni izohlash, ko‘k kartochkada gullar soniga oid masalani yechish topshiriladi.

Xulosa qilib aytganimizda, dars jarayonida fanlarni o‘zaro bog‘lab, turli xil metodlardan foydalanishimiz darsning sifati oshib, o‘quvchilarni darsga bo‘lgan qiziqishini oshirishimizga yordam beradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR (REFERENCES)

1. Ўзбекистон Республикаси Президентининг 2022 йил 28 январдаги “2022 — 2026 йилларга мўлжалланган Янги Ўзбекистоннинг Тараққиёт стратегияси тўғрисида”ги ПФ-60-сонли Фармони // Ўзбекистон Республикаси Қонуни ҳужжатлар тўплами – Т.; 2022 – б.23.
2. Столяренко А.М. С81 Психология и педагогика: Учеб.пособие для вузов. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2004. - 423 с. ISBN 5-238-00259-9